

Ohlédnutí za krajskými volbami

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2008, v08-11</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>3. 11. – 10. 11. 2008</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR (vyjma Prahy) ve věku od 18 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>918</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>Q.10, Q.11, Q.12, Q.13, Q.14, Q.15, Q.16</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>8. prosince 2008</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Michal Veselský</i>

V rámci svého listopadového šetření se Centrum pro výzkum veřejného mínění zabývalo podzimními volbami do krajských zastupitelstev. Otázky se zaměřovaly na základní aspekty volebního chování. Zjišťovaly důvody volební účasti, motivaci pro volbu preferované strany a časový horizont, v němž se dotázaný pro stranu rozhodnul. Nevoliči pak byli dotazováni na důvody své neúčasti.

Obecné motivy účasti ve volbách¹ přináší první tabulka. Dotázaní byli požádáni, aby jmenovali jeden hlavní důvod:

¹ Znění otázky: „Jaký byl hlavní důvod Vaší účasti ve volbách?“

Tabulka 1: Hlavní důvod účasti ve volbách (v %)

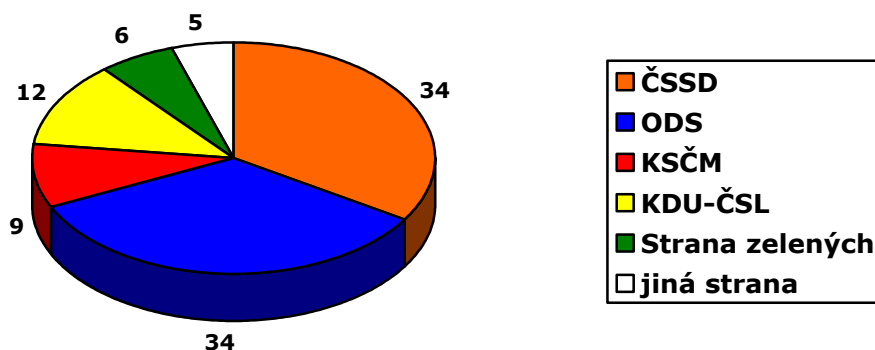
	Volby do PSP 2006	Krajské volby 2008
podpora preferované strany	28	25
změna, nespokojenost	10	20
je to moje povinnost	19	17
vliv na budoucnost, ovlivnit výsledek, vyjádřit názor	10	11
hlasování proti některé straně	7	9
vždycky hlasuje	11	6
je to moje právo	5	3
jiná odpověď	7	7
neví	3	2

Pozn.: N=556

Přestože nejvíce respondentů jmenovalo za hlavní důvod své volební účasti podporu preferované strany (25 %), ve srovnání s volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2006 výrazně přibýlo nespokojených, kteří letos na podzim odvolili s cílem dosáhnout změny (20 %). Mezi nespokojené lze rovněž zahrnout dalších 9 % dotázaných, kteří hlasovali proti některé ze stran.

Ostatní důvody představují převážně pozitivní motivaci. Za svou povinnost považuje hlasování 17 % oslovených. Zhruba desetina oslovených měla zájem vyjádřit svůj názor a 6 % respondentů chodí k volbám vždy.

S jakou motivací dorazili k volbám stoupenci jednotlivých politických stran² ukazuje následující série grafů:

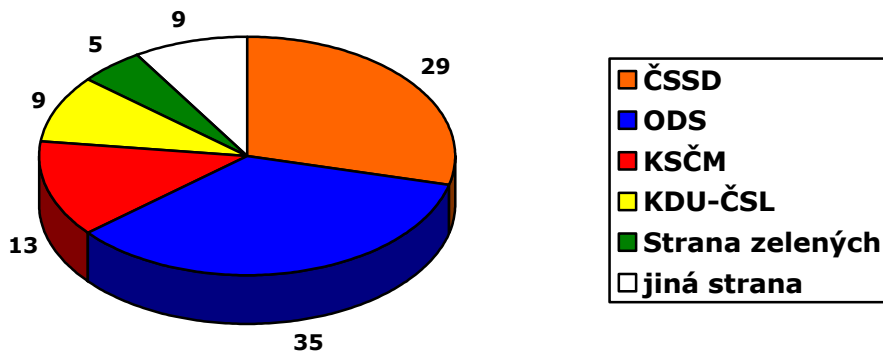
Graf 1: Důvod účasti ve volbách – podpora preferované strany (v %)

Pozn.: N=134

² Znění otázky: „Kterou politickou stranu jste volil?“ (v krajských volbách)

Dotázaní, kteří uvedli za hlavní důvod své volby podporu preferované straně, hlasovali pro ODS a ČSSD stejně často. Pomineme-li určité disproporce u menších stran, odráží podpora těchto voličů dlouhodobější průměr výsledků volebních preferencí.

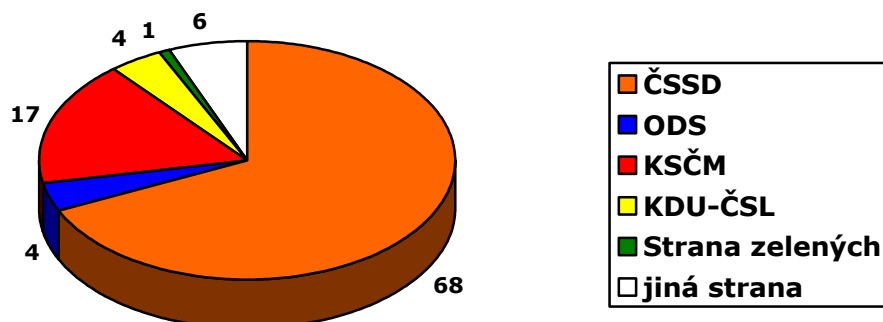
Graf 2: Důvod účasti ve volbách – právo, povinnost, vždy tak hlasuje (v %)

Pozn.: N=142

U lidí pojmajících volbu jako osobní zodpovědnost, případně právo mírně vítězí ODS (35 %) nad druhou ČSSD (29 %). Výsledek odpovídá často zmiňovanému faktu, že voliči občanských demokratů jsou disciplinovanější než voliči sociální demokracie.

Graf 3: Důvod účasti ve volbách – nespokojenost, změna, hlasování proti některé straně (v %)

Pozn.: N=160

Takzvaně nespokojení byli skupinou, která říjnové volby rozhodla ve prospěch sociálních demokratů, když více než dvě třetiny z nich vhodili do volební urny

hlasovací lístek s hlavičkou ČSSD. Zbylá část frustrovaných voličů se nejčastěji přiklonila ke KSČM (17 %). Vzhledem k tomu, že letos byla uváděna nespokojenost za hlavní důvod účasti ve volbách o poznání častěji než před dvěma lety ve volbách do Poslanecké sněmovny, je zřejmé, že se sociálním demokratům podařilo tuto voličskou skupinu úspěšně zaktivizovat. Není vyloučeno, že část těchto voličů by za jiných okolností k volbám vůbec nedorazila.

Vedle otázky na obecné důvody volební účasti se výzkum zajímal, co bylo pro dotázané hlavním motivem pro volbu preferované strany. Výsledky obsahuje druhá tabulka.

Tabulka 2: Hlavní důvod pro volbu strany (v %)

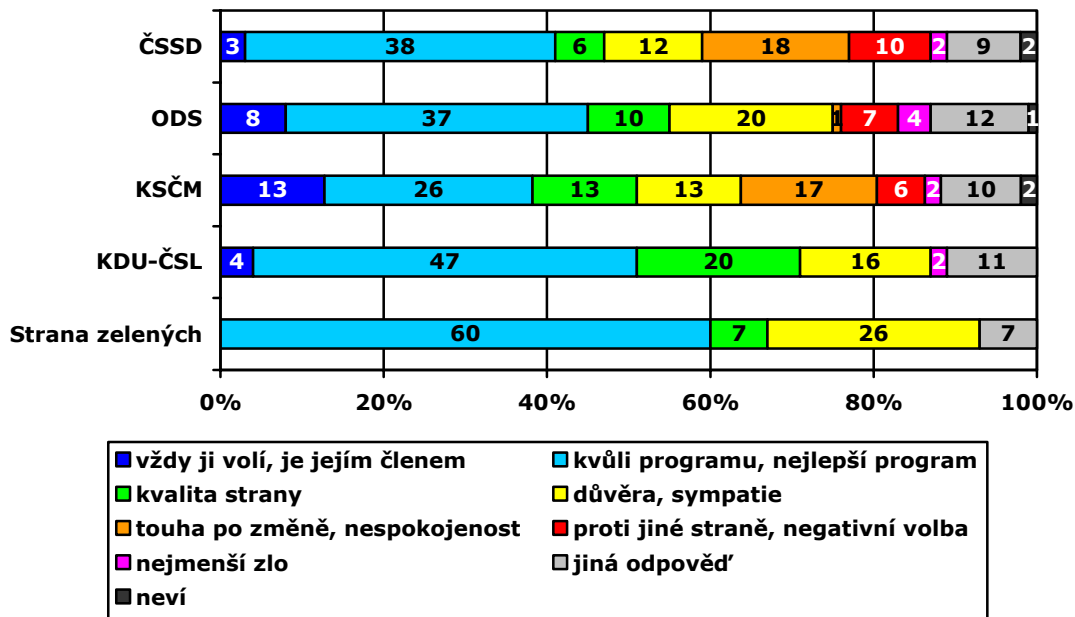
	Krajské volby 2008
kvůli programu, nejlepší program	36
důvěra, sympatie	15
touha po změně, nespokojenost	11
proti jiné straně, negativní volba	7
dobří kandidáti, osobnosti	6
vždy ji volí, je jejím členem	5
kvalita strany	4
dobré výsledky, osvědčili se	3
nejmenší zlo	3
jiná odpověď	8
neví	2

Pozn.: N=552

Mezi jmenovanými důvody pro volbu vybrané strany převládá pozitivní motivace. Více než třetina lidí staví na první místo program. Pro dalších 15 % lidí je zvolená strana důvěryhodná, sympatická. Touha po změně je hlavním motivem pro 11 % dotázaných, k negativní volbě v podobě hlasování proti jiné straně se hlásí 7 % respondentů. Skutečnosti, že letošní krajské volby nebyly příliš o osobnostech, pak nasvědčuje pouhých 6 % odpovědí vyzdvihujících kvalitu kandidátů volené strany.

Jaké obecné důvody pro volbu preferované strany uváděli voliči jednotlivých kandidujících subjektů dokládá graf 4:

Graf 4: Hlavní důvod volby strany (v %)

Pozn.: N=543

V letošních krajských volbách se ČSSD dařilo získávat si podporu napříč politickým spektrem. Jak již bylo zmíněno, k celkovému volebnímu výsledku významně dopomohli nespokojení voliči.

Obecné důvody, proč lidé volili ODS, se v hrubých rysech příliš neliší od motivace voličů ČSSD. Občanští demokraté se však na rozdíl od ČSSD nemohli spolehnout na potenciál nespokojených voličů.

Voliči KSČM sice podobně jako příznivci ostatních stran nejčastěji jmenovali za hlavní důvod své volby program, nicméně pouhá čtvrtina voličů, stavících na první místo programové priority, představuje ve srovnání s ostatními stranami nejnižší podíl. Na druhou stranu komunistický elektorát disponuje největším procentem přesvědčených stoupců, hlasujících pro stranu vždy (13 %).

V případě KDU-ČSL a Strany zelených³ převažují respondenti, kteří danou stranu volí kvůli programu. To odpovídá zaměření obou stran snažících se oslovovat specifické voličské skupiny.

Další otázka zjišťovala, kdy se dotázaný definitivně rozhodl pro volbu preferované strany⁴:

³ Vzhledem k nízkému počtu voličů Strany zelených a KDU-ČSL v souboru jsou údaje pouze orientační.

⁴ Znění otázky: „Kdy jste se pro tuto stranu definitivně rozhodl?“

Tabulka 3: Kdy se rozhodl hlasovat pro preferovanou stranu (v %)

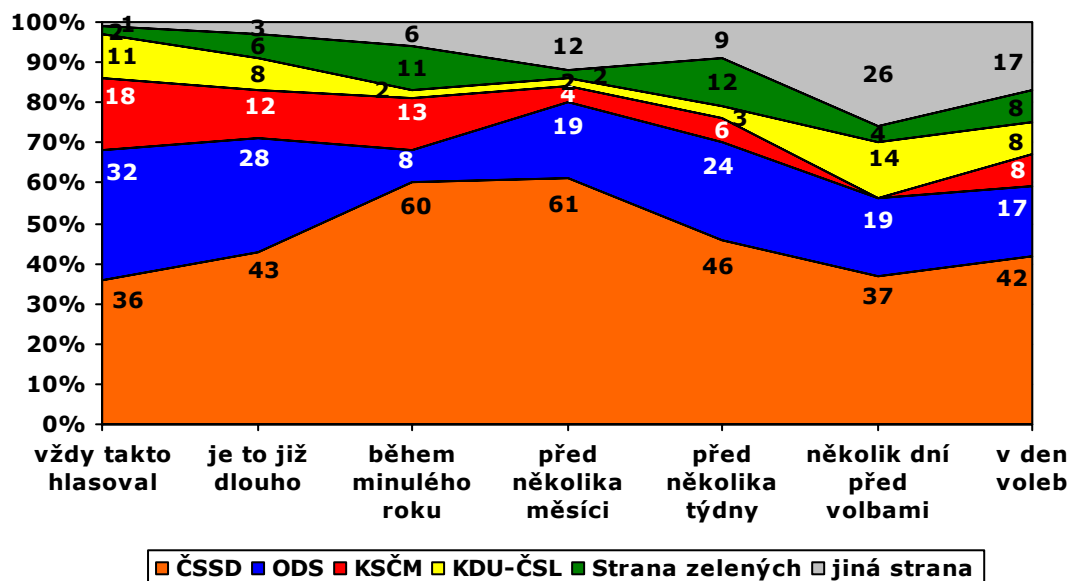
	Krajské volby 2008
vždy takto hlasoval	33
je to již dlouho	31
během minulého roku	9
před několika měsíci	9
před několika týdny	6
několik dní před volbami	9
v den voleb	2
neví	1

Pozn.: N=555

Téměř dvě třetiny dotázaných byly pro volenou stranu rozhodnuty již dlouhou dobu. Dalších 9 % respondentů se rozhodlo během minulého roku a stejný podíl oslovených si definitivně utvořil názor několik měsíců před volbami. Přibližně šestina lidí se rozhodovala až několik týdnů před volbami či ještě později.

Bezprostředně před volbami se častěji rozhodovali mladí lidé do 29 let. V této věkové skupině se 29 % rozhodlo pro koho hlasovat až několik týdnů před volbami nebo ještě později. Obdobně se vyjádřili také voliči, kteří na pomyslné pravolevé škále řadí sami sebe do politického středu (25 % „před několika týdny a později“). Naopak nejméně se na poslední chvíli rozhodovali lidé starší 60 let (11 %).

Následující graf ukazuje, jak souvisí volba strany s časovým obdobím, kdy se dotyčný pro tuto stranu definitivně rozhodl:

Graf 5: Kdy se rozhodl pro volbu strany⁵ (v %)

Pozn.: Součet za každé období činí 100 %. N=543

⁵ Vzhledem k nízkému počtu voličů Strany zelených a KDU-ČSL v souboru jsou údaje pouze orientační.

Z grafu je dobře patrné, že základy vítězství ČSSD v krajských volbách byly položeny během minulého roku, ale také zpočátku roku letošního. Mezi těmi, kteří se rozhodli koho volit v minulém roce, případně před několika měsíci, hlasovalo 60 % pro sociální demokraty.

Kromě důvodů, proč se dotázaní zúčastnili voleb, se výzkum rovněž zajímal, proč lidé k volbám nepřišli⁶:

Tabulka 4: Hlavní důvod neúčasti ve volbách (v %)

	Volby do PSP 2006	Krajské volby 2008
dovolená, prázdniny, mimo domov	13	15
hlasování nemá smysl	11	14
nezájem o politiku	24	12
nemoc, zdravotní problémy	5	11
nedůvěra, nespokojenost s politikou	15	11
příliš mnoho práce (neměl čas)	8	10
neví, kterou stranu by volil	10	6
pravidelně nehlasuje	3	6
jiná odpověď	8	11
neví	3	4

Pozn.: N=354

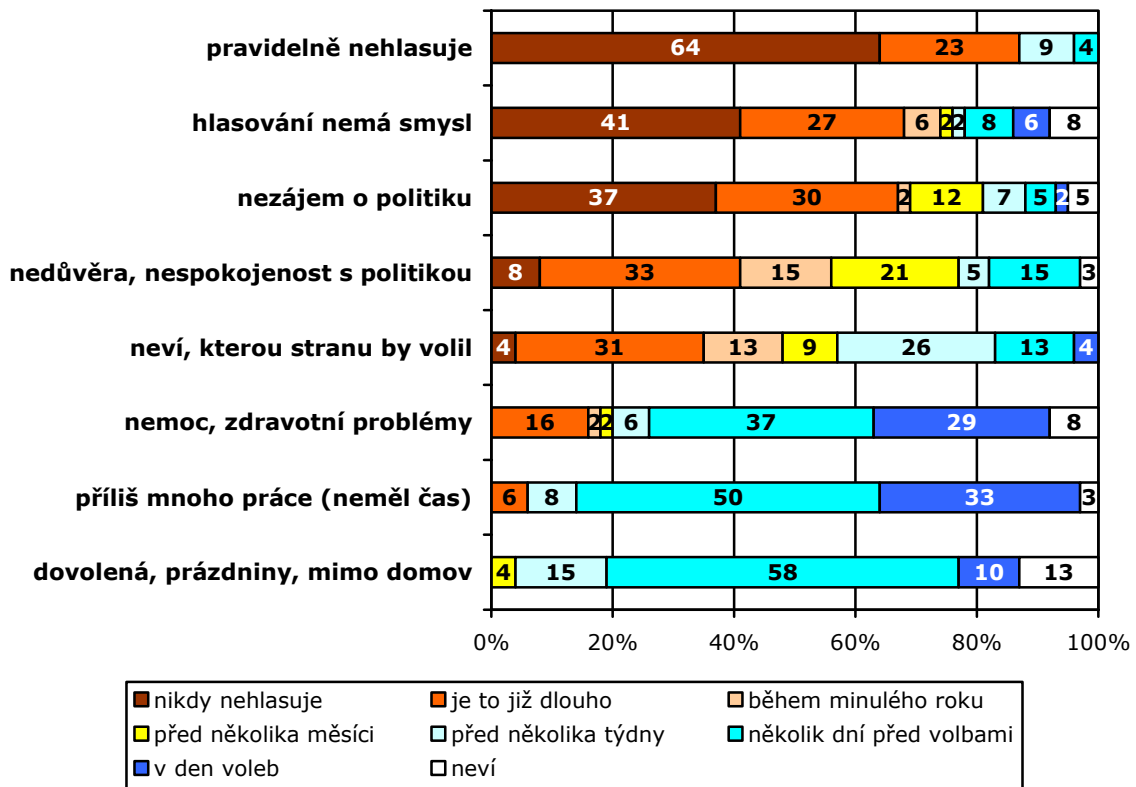
Důvody volební neúčasti je možné rozdělit na dva základní. První je charakteristický obecným nezájmem o politické dění. Tato skupina nevoličů k volbám pravidelně nechodí. Vedle respondentů nezajímajících se o politiku (12 %) a pravidelně nehlasujících (6 %) je sem možné zařadit rovněž ty, kteří jsou přesvědčeni o nesmyslnosti hlasování (14 %). Částečně sem patří i nespokojení s politikou (11 %) a ti, co nevědí koho volit (6 %).

Ve druhé skupině se pak nacházejí lidé, kteří k volbám obvykle chodí, a kterým v hlasování zabránily různé, nepolitické okolnosti. Nejčastěji byl dotázanými jmenován pobyt mimo domov (15 %), zdravotní problémy (11 %) a časová zaneprázdněnost (10 %).

⁶ Znění otázky: „Jaký byl hlavní důvod Vaší neúčasti ve volbách?“

Jak lidé datují rozhodnutí o své volební neúčasti ukazuje poslední graf:

Graf 6: Kdy se rozhodl nejít k volbám

Pozn.: N=347

Výsledky potvrzují již zmíněné. Většina lidí nezajímajících se o politiku se svou neúčastí rozhodla již před dlouhou dobou. Nejčastěji se tak rozhodli pravidelně nehlasující (87 % „nikdy nehlasuje + je to již dlouho“), lidé přesvědčení, že hlasování nemá smysl (68 %) a nezajímající se o politiku (67 %). Naopak pouze několik dní před volbami se rozhodli nepřijít nemocní (66 % „několik dní před volbami + v den voleb“), lidé pobývající mimo domov (68 %) a ti, kteří měli mnoho práce (83 %).